
فعال میباید. عمده واحدهای فراوری و بسته بندی خرماي فعال در استان که ۲۴ واحد (۸۲.۷ درصد) را شامل می شود در شهرستان دشتستان مستقر میباشند. تعداد ۴ واحد دیگر در شهرستان تنگستان و یک واحد در شهرستان بوشهر میباید. عمده ظرفیت عملی واحدها (۹۸ درصد) به بسته بندی خرما اختصاص دارد و تنها ۲ درصد دیگر به فراوری محصول (تولید عسل خرما و شکلات خرما) اختصاص یافته است.

با توجه به گونه خرما، نوع بسته بندی و قیمت پایین محصول، بازار عمده خرماي صادراتی استان در کشورهای روسیه، اوکراین و آسیای میانه میباید و به مقدار کمی نیز به بازارهای اروپا و امارات صادر میشود. متأسفانه به دلیل رعایت نمودن استانداردها و بعضاً تقلب مشکلاتی در صادرات محصول پیش می آید. بر اساس اطلاعات اخذ شده از واحدهای بسته بندی و فراوری خرما در استان در سال ۱۳۸۵ به میزان ۱۶۵۸۰ تن و به ارزش ۱۳/۲ میلیون دلار خرما به کشورهای مختلف صادر شده است. بر این اساس نزدیک ۱۲ درصد از تولید خرماي استان در سال ۱۳۸۵ صادر شده است.

۳-۴ - تجارت خارجی

بندر بوشهر در زمان نادر شاه افشار به عنوان پایگاه دریائی برگزیده و سپس تبدیل به مرکز تجاری و بندر عمده بازرگانی خلیج فارس شد. در دوران زندیه و قاجاریه، بوشهر رو به توسعه نهاد و در سده های هجدهم و نوزدهم میلادی علاوه بر مرکزیت تجاری، مرکز سیاسی منطقه خلیج فارس و در دوره قاجاریه مرکز نمایندگی دولت انگلیس در خلیج فارس شد. بندر بوشهر تا پایان دوره قاجاریه مهمترین بندر بازرگانی ایران در خلیج فارس بود و سپس با انتخاب خرمشهر و بندر امام به عنوان مبادی ورود و صدور کالا و احداث راه آهن سراسری، اهمیت و مرکزیت خود را از دست داد. عواملی چند از قبیل عمق کم آب در بندرگاه، سختی امکان عبور و مرور کالا بین بوشهر و داخل کشور و ... نیز در این میان نقش داشته اند. البته طی سالهای اخیر تحولات شگرفی در حوزه فعالیتهای بندری در استان اتفاق افتاده است که شامل احداث دو بندر خدماتی و تخصصی پتروشیمی در عسلویه با ظرفیت بالای ۳۰ میلیون تن و در دست اجرا بودن طرح توسعه بندر بوشهر و ساماندهی سایر بنادر بازرگانی از جمله کنگان و گناوه میباید.

۳-۴ - ۱ - وضعیت بنادر استان بوشهر

بندر بوشهر

الف - وضع موجود بندر بوشهر

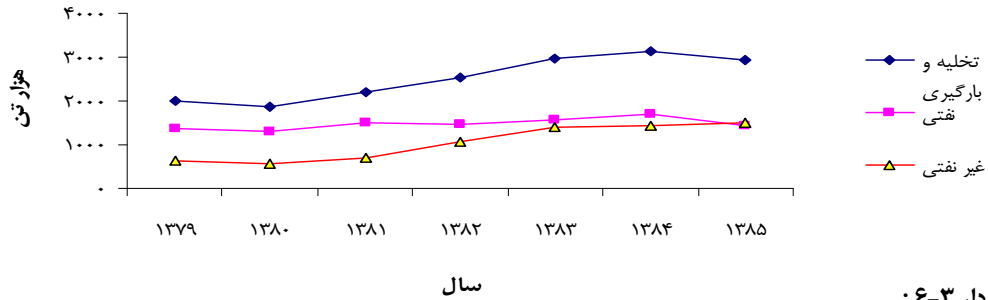
بندر بوشهر در حال حاضر با مساحتی حدود ۵۰ هکتار، دارای ۶ پست اسکله (اسکله های شماره یک تا سه، اسکله بارجهها، اسکله کوثر و اسکله فجر) به طول ۱۱۰۹ متر و آبخورهایی بین ۳ تا ۸ متر میباشد. اسکله فجر به طول ۱۸۰ متر و آبخور ۸ متر مخصوص کشتیهای حمل مایعات بخصوص مواد و مشتقات نفتی است. هشت باب انبار سرپوشیده با ارتفاع حداقل ۶/۶ و حداکثر ۸/۵ متر و در مساحت ۳۱۰۰۰ متر مربع و نزدیک به ۶۷۰۰۰ متر مربع محوطه باز و بارانداز، امکانات بندر بوشهر در حفظ و نگهداری کالا میباشد. در بندر بوشهر مجموعاً ۱۷۰ دستگاه تجهیزات بندری مختلف شامل جرثقیل، لیفتراک تراکتور و تریلی وظیفه تخلیه، بارگیری و حمل و نقل کالا را در محوطه های بندر به عهده دارند. ضمناً این بندر با شروع عملیات کانتینری در سال ۱۳۸۲، تجهیزات مورد نیاز جهت جابجائی کانتینر در محوطه های بندر نظیر ریچ استاکر (rech stocker) و تاپ لیفت (tpo lift) جرثقیل ۸۰ تنی لیپهر را تامین کرده و مورد بهره برداری قرار میدهد.

جدول ۳-۱۱: ظرفیت اسمی و عملکرد تخلیه و بارگیری در بندر بوشهر و کل کشور درسالهای ۸۵-۱۳۸۴

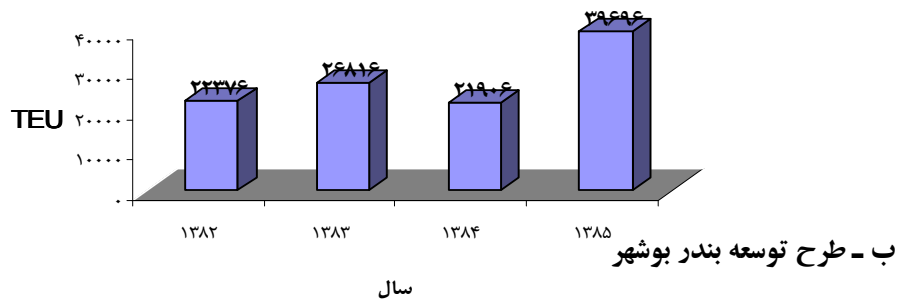
شاخص		۱۳۸۴			۱۳۸۵	
		بندر بوشهر	کشور	سهم بندر	بندر بوشهر	کشور
ظرفیت اسمی	تخلیه و بارگیری (میلیون تن)	کل	۲/۸	۱۱۴/۹	۲/۴	۳/۰۳
		نفتی	۱/۷۲	۵۱/۴	۳/۳	۱/۷۳
		غیر نفتی	۱/۰۸	۶۳/۵	۱/۷	۱/۳
		کانتینری (هزار TEU)		۳۶	۱۹۴۲	۱/۸
عملکرد	تخلیه و بارگیری (میلیون تن)	کل	۳/۵	۹۷/۵	۳/۶	۲/۹
		نفتی	۱/۷۲	۴۲/۷	۴	۱/۴
		غیر نفتی	۱/۴۳	۵۴/۸	۲/۶	۱/۵
		کانتینری (هزار TEU)	۲۱/۹	۱۴۰۶/۷	۱/۵	۳۹/۷

نمودار ۳-۵: تخلیه و بارگیری کالاهای نفتی و غیر نفتی در بندر بوشهر طی سالهای ۱۳۷۹ لغایت ۱۳۸۵

نمودار ۳-۶: تخلیه و بارگیری کانتینری در بندر بوشهر طی سالهای ۱۳۸۲ لغایت ۱۳۸۵

طرح توسعه بندر بوشهر از سال ۱۳۸۳ در دست اجرا میباشد. این طرح شامل اجرای چندین پروژه میباشد که شامل احداث اسکله جدید، بازسازی اسکله های موجود، استحصال زمین، لایروبی، احداث ساختمان و ... میباشد. با اجرای این طرحها در برنامه چهارم توسعه ظرفیت تخلیه و بارگیری کانتینری از ۳۶۰۰۰ TEU در

سال ۱۳۸۴ به ۱۰۲۰۰۰ TEU در سال ۱۳۸۸ افزایش مییابد. همچنین ظرفیت تخلیه و بارگیری کالاهای نفتی و غیر نفتی از ۲/۸ میلیون تن در سال ۱۳۸۴ به ۴/۱۸ میلیون تن (۲/۳۳ غیر نفتی و ۱/۸۵ نفتی) در سال ۱۳۸۸ میرسد.

بر اساس برنامه سازمان بنادر و کشتیرانی کشور ظرفیت تخلیه و بارگیری بنادر کشور در سال ۱۳۸۸ به ۱۴۸/۸ میلیون تن افزایش مییابد که ۸۸/۸ میلیون تن آن غیر نفتی و ۶۰ میلیون تن آن نفتی میباشند. بر این اساس علی رغم اجرای طرحهای توسعه سهم بندر بوشهر از ۲.۵ درصد سال ۱۳۸۵ تنها به ۲/۸ درصد در سال ۱۳۸۸ افزایش می یابد که در این بین سهم غیر نفتی بندر بوشهر در سال ۱۳۸۸ برابر ۲/۶ درصد و سهم نفتی بندر بوشهر در سال مذکور برابر ۳/۱ درصد خواهد بود. ضمناً ظرفیت تخلیه و بارگیری کانتینری نیز در کشور از ۲۲۳۹ هزار TEU در سال ۱۳۸۵ به ۶۳۰۰ هزار TEU در سال ۱۳۸۸ افزایش می یابد. بنابراین سهم بندر بوشهر از این ظرفیت از ۱/۹ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۱/۶ درصد کاهش می یابد.

مهمترین پروژه های بندر جهت توسعه ظرفیت عبارتند از:

۱- احداث اسکله شهید حقگو، اطاله موج شکن، لایروبی و احداث حوضچه چرخش، احداث دایک حفاظتی و استحصال زمین با اعتبار ۷۲ میلیون دلار

۲- احداث اسکله کوثر به طول ۶۲۰ متر و استحصال ۳ هکتار زمین با اعتبار ۱۱۰ میلیارد ریال

۳- احداث ساختمان اداری ، برج کنترل و مخابرات دریائی در ۱۱ طبقه و ساختمان گمرک در ۳ طبقه

برنامه های آتی برای توسعه بندر بوشهر علاوه بر اجرای پروژه های مذکور شامل :

- الحاق جزیره نگین به مساحت ۷۰ هکتار و استحصال ۱۳ هکتار زمین دیگر و الحاق آن به منطقه ویژه اقتصادی بندر بوشهر

- راه اندازی پایانه واردات و صادرات میوه در بندر بوشهر و احداث سردخانه با مشارکت بخش خصوصی

- شروع مطالعات ایجاد و احداث سایت کانتینری یخچالی در بندر بوشهر

با تکمیل پروژه های در دست اجرا و اجرائی شدن برنامه های آتی ظرفیت تخلیه و بارگیری کانتینری به ۲۸۰ هزار TEU افزایش می یابد. طول اسکله های بندر نیز به ۲۱۱۷ متر و عمق آبخور اسکله ها به ۱۰/۵ متر و مساحت کل بندر نیز به ۱۳۳ هکتار افزایش می یابد. ضمناً ظرفیت انباشت کانتینر از ۲۷۰۰ TEU به ۲۵۰۰۰ TEU و ظرفیت اسمی بندر نیز از ۳/۰۳ میلیون تن به ۵ میلیون تن افزایش می یابد. علاوه بر آن امکانات نگهداری کالاهای سردخانه ای و کانتنرهای یخچالی فراهم می آید.

سایر بنادر بازرگانی استان

الف - بندر جامع منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس

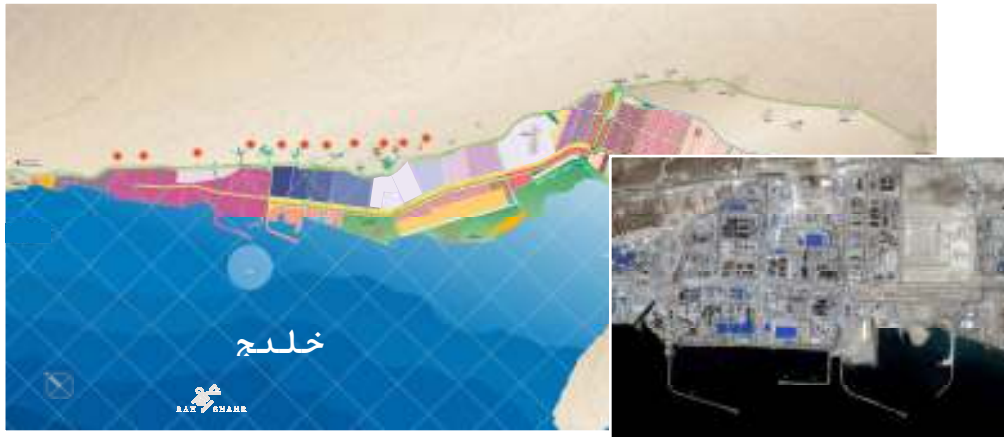
مجتمع بندری پارس

وسعت بندر خدماتی حدود ۱۴۳ هکتار، طول بازوی موج شکن غربی ۲۳۰۰ متر و طول بازوی موج شکن شرقی ۱۰۰۰ متر است که حوضچه این بندر با مساحت ۸۰ هکتار توان پذیرش کشتی های تا ظرفیت ۸۰ هزار تن را دارد. ظرفیت اسمی این بندر ۱۰ میلیون تن در سال است که قابلیت تخلیه و بارگیری حدود یک میلیون تن گوگرد به صورت گرانول، سه میلیون تن محصولات کانتینری و شش میلیون تن تجهیزات صنعتی و ماشین آلات را دارد. این بندر شامل حداقل ۱۰ پست اسکله است که پذیرش هم زمان ۱۰ فروند کشتی را دارد و در بخش های تخصصی صدور گوگرد، تخلیه و بارگیری کانتینر و تخلیه و بارگیری کالاهای سنگین فعالیت می کند. عمق آبخور کشتی در مجاورت اسکله ها حداقل ۱۱ و حداکثر ۲۰ متر و طول اسکله در این بندر ۲۶۰۰ متر است. تاکنون تمام تجهیزات پالایشگاه ها و صنایع پتروشیمی از طریق همین بندر وارد، تخلیه و به سایت های عملیاتی منتقل شده است. این بندر در جنوب فازهای ۴، ۵، ۶، ۷ و ۸ قرار دارد.

بندر پتروشیمی

بندر پتروشیمی با ۱۵ پست اسکله و با عمق ۱۵ متر توان پذیرش کشتی های اختصاصی حمل محصولات پتروشیمی و گاز با ظرفیت ۸۰ هزار تن را خواهد داشت. ظرفیت اسمی این بندر ۳۰ میلیون تن در سال است و پیش بینی می شود تا ۲۶ میلیون تن محصولات پتروشیمی را به صورت مایع صادر کند. این بندر در جنوب

شرقی سایت صنایع پتروشیمی قرار دارد. پیشرفت فیزیکی این پروژه تا پایان فروردین ۱۳۸۶ برابر ۸۸/۵ درصد گزارش شده است.

حجم تخلیه و بارگیری از این بنادر در عسلویه در سال ۱۳۸۵ برابر ۱۱/۳ میلیون تن بوده است که البته ۹۸ درصد از این مقدار مربوط به بارگیری و تنها ۲ درصد تخلیه بوده است. حجم عمده بارگیری بدلیل وجود پالایشگاههای گاز و پتروشیمی در منطقه و تولید و صادرات فرآورده های شیمیائی از جمله میعانات گازی میباشد. حجم تخلیه و بارگیری طی سالهای ۱۳۸۲ لغایت ۱۳۸۴ به ترتیب برابر ۹/۶ میلیون تن، ۶/۹۶ میلیون تن و ۱۱/۳ میلیون تن بوده است.

ب - بنادر گناوه و دیلم :

این دو بندر از بنادر تجاری کوچک در شمال استان میباشد که عمدتاً مبادلات مرزی به صورت ملوانی در آنها صورت میگیرد و در بندر گناوه حمل و نقل مسافر عمدتاً به جزیره خارک نیز انجام میشود. حجم تخلیه و بارگیری در بندر گناوه در سالهای ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ به ترتیب برابر ۲۱ هزار تن و ۳۳ هزار تن بوده است. البته نزدیک به ۹۵ درصد از این میزان مربوط به تخلیه بوده است. مطالعات ساماندهی بندر گناوه از سال ۱۳۸۴ در دست اجرا بوده است و عمده ساختمانها و تاسیسات پشتیبانی بندر شامل ساختمان اداری، انبار کالا، آتش نشانی، محوطه سازی و... در این طرح پیش بینی شده است. اسکله مسافری با ظرفیت پهلوگیری شناورهای تندرو با ظرفیت ۱۰۰ تن و طول ۳۰ متر در سال ۱۳۸۵ به بهره برداری رسید. در حال حاضر ظرفیت این بندر ۶۰ هزار تن بوده و شناورهای کوچک با ظرفیت پهلوگیری تا ۱۰۰۰ تن قادر به پهلوگیری در اسکله هستند.

در حال حاضر ظرفیت بندر دیلم ۴۰ هزار تن میباشد و شناورهای کوچک تا ظرفیت ۳۰۰ تن امکان پهلوگیری در اسکله را دارند. میزان تخلیه و بارگیری در بندر مذکور در سال ۱۳۸۵ تنها ۵ هزارتن بوده است.

ج - بنادر کنگان و دیر :

این دو بندر از بنادر کوچک در جنوب استان میباشند. در حال حاضر ظرفیت تخلیه و بارگیری کالاهای غیر نفتی در بندر دیر ۱۰۰ هزار تن و در بندر کنگان ۷۰ هزار تن میباشد و شناورهای کوچک تا ۱۰۰۰ تن در بندر کنگان و تا ۵۰۰ تن در بندر دیر امکان پهلوگیری دارند. البته با اجرای طرح ساماندهی بندر دیر ظرفیت شناور در بندر دیر تا ۱۵۰۰ تن نیز افزایش می یابد. عملکرد تخلیه و بارگیری در بندر دیر ۱۵ هزارتن و در بندر کنگان ۱۴ هزار تن در سال ۱۳۸۵ بوده است.

د - بندر خارک

اسکله ها و بنادر موجود در جزیره خارک عمدتاً در ارتباط با تخلیه و بارگیری نفت خام و سایر فراورده های نفتی فعال میباشند. حجم تخلیه و بارگیری نفتی و غیر نفتی در سالهای ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ به ترتیب برابر ۱۲۸ و ۱۲۹ میلیون تن بوده است که البته ۹۸ درصد از آن مربوط به کالاهای نفتی و تنها ۲ درصد غیرنفتی بوده است و از طرفی نزدیک به ۹۰ درصد از حجم تخلیه و بارگیری مذکور به صادرات نفت خام و فراورده های نفتی اختصاص داشته است.

۳-۴-۲- صادرات و واردات از طریق گمرکات استان

حجم صادرات و واردات از مبادی گمرکی استان طی سالهای ۱۳۷۹-۱۳۸۴ با افزایش قابل توجهی روبرو شده است بطوریکه متوسط رشد سالیانه صادرات و واردات از گمرکات استان از نظر وزن و ارزش بیش از دو برابر تغییرات در کل کشور بوده است. لازم به ذکر است از سال ۱۳۸۱ معافیت ورود کالا از بندر بوشهر در سال اول به میزان ۲۰ درصد و در سالهای بعد به میزان ۱۵ درصد اعمال میشود. با توجه به سهم عمده گمرک بندر بوشهر در صادرات و واردات، به نظر میرسد اعمال تخفیف مذکور در سود بازرگانی ورود کالا از این بندر نقش عمده ای در افزایش واردات و صادرات از گمرکات استان داشته باشد. عامل مهم دیگر به رشد مناسب صادرات غیر نفتی کشور طی سالهای مذکور و موقعیت بندر بوشهر از نظر ارتباطی با کشورهای حاشیه خلیج فارس میتواند مربوط باشد. چنانکه در جدول آتی ملاحظه میشود متوسط رشد سالیانه صادرات از طریق گمرکات استان ۴۴/۶ درصد بوده که در مقایسه با رشد ۲۲/۸ درصدی در گمرکات کشور قابل ملاحظه میباشند.

این امر باعث شده است تا سهم گمرکات استان از ارزش صادرات از ۲/۶ درصد کل کشور در سال ۱۳۷۹ به ۵/۹ درصد در سال ۱۳۸۴ برسد. سهم گمرکات استان از ارزش واردات نیز طی دوره مذکور از ۱/۳ درصد به ۲/۵ درصد افزایش یافته است. به نظر می‌رسد با به بهره برداری رسیدن طرح‌های توسعه بنادر در استان بخصوص بندر بوشهر و فعالیت بیشتر بندر بزرگ عسلویه، استان از موقعیت بهتری در مناسبات تجارت خارجی کشور برخوردار شود.

جدول ۳-۱۲: تحولات صادرات و واردات از طریق گمرکات استان و کشور واحد: هزارتن - میلیون دلار

متوسط تغییرات	شاخص						وزن	صادرات	بوشهر
	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹			
۲۲/۹	۲۴۱۱/۷	۲۲۷۳	۱۵۸۵	۱۹۲۹	۲۱۶۱	۸۵۸/۷	وزن	صادرات	بوشهر
۴۴/۶	۶۱۷/۶	۴۴۶/۱	۲۴۶/۸	۱۹۳/۴	۱۳۹/۸	۹۷/۶	ارزش		
۲۱/۳	۹۰۰/۵	۷۷۱/۸	۱۵۶۷/۳	۴۶۰/۵	۳۷۷/۶	۳۴۳/۴	وزن	واردات	
۴۰/۲	۱۰۱۲/۷	۶۹۶/۸	۱۸۵۷/۴	۵۰۶/۱	۳۱۹/۵	۱۸۷/۱	ارزش		
۸/۸	۲۱۷۴۳/۴	۱۸۰۷۷	۱۵۴۶۷	۱۳۳۶۲	۱۶۲۱۴	۱۴۲۸۱	وزن	صادرات	کشور
۲۲/۸	۱۰۴۹۴	۶۸۴۷/۳	۵۹۷۲	۴۶۰۸/۴	۴۲۲۴	۳۷۶۳	ارزش		
۶/۳	۳۵۲۹۹	۳۴۴۴۸	۳۰۱۰۶	۲۶۹۲۷	۲۷۴۶۴	۲۵۹۸۱	وزن	واردات	
۲۲/۵	۳۹۶۶۴/۴	۳۵۳۸۸/۵	۲۶۵۹۷/۷	۲۲۲۷۵	۱۷۶۲۷	۱۴۳۴۷	ارزش		

مبادلات مرزی استان

مجموعه مبادلات مرزی استان به صورت بازارچه های مرزی، تعاونیهای مرزنشین و ته لنجی مربوط به هر سفر ملوانان صورت میگیرد. بازارچه های مرزی استان در شهرهای بندر بوشهر، بندر گناوه و بندر کنگان ایجاد شده اند و تعاونیهای مرزنشین نیز به تعداد ۲۵ مورد در تمامی شهرستانها با پوشش تقریبی کل جمعیت استان استان ایجاد شده اند.

جدول ۳-۱۳ : تحولات ارزش صادرات و واردات تعاونیهای مرزنشین و بازارچه های مرزی استان بوشهر- واحد: هزار دلار

متوسط تغییرات	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	شاخص	
۱.۶	۲۵	۲۵	۲۵	۲۳	۲۳	۲۳	تعداد	تعاونی
۸.۸	۲۵۴۹۵	۱۶۹۹۷	۲۵۳۲۴	۲۹۲۰۳	۳۰۱۹۰	۱۶۶۹۸	صادرات	
-۲۳/۲	۸۲۰۶	۵۵۹۸	۶۱۴۸	۱۵۲۰۱	۱۴۰۴۰	۳۰۷۳۴	واردات	
۲۴/۵	۳	۳	۳	۳	۳	۱	تعداد	بازارچه
-۴۷	۴۱۹	۱۳۵۷	۷۶۲۹	۳۰۵۱۵	۲۰۴۰۰	۹۸۵۳	صادرات	
-۲۲/۴	۳۵۵۲	۲۶۶۱	۳۹۳۹۴	۵۱۹۶۸	۱۸۹۰۰	۱۲۶۸۴	واردات	

لله صادرات غیرنفتی استان

مهمترین کالاهای صادراتی استان شامل محصولات پتروشیمی میباشد که تاکنون عمدتاً از پتروشیمی و متانول خارک صادر میشده است و میزان این صادرات و سهم آن از کل صادرات غیرنفتی استان نیز به طور مرتب در حال افزایش بوده است و از ۶۷ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۸۷ درصد در سال ۱۳۸۴ رسیده است. بخش صنایع تبدیلی کشاورزی که عمدتاً به فرآوری و بسته بندی خرما و میگو مربوط میشود در رتبه بعدی از نظر صادرات غیر نفتی استان قرار دارد. میزان صادرات این محصولات طی سالهای ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۸۴ با افت و خیز مواجه شده و با توجه به میزان تولید و صید محصول، کیفیت و محدودیتهای کشورهای وارد کننده میزان صادرات آن تحت تاثیر قرار میگیرد. در کل تحول جدی در صادرات این نوع محصولات طی سالهای گذشته شاهد نبوده ایم. صادرات مواد و فراورده های معدنی در رتبه بعدی قرار دارد و عمدتاً نیز شامل شن شکسته، آهک دانه بندی، سنگ گچ و اخیراً نیز سیمان میباشد. صادرات صنایع دستی استان نیز عمدتاً گبه و گلیم میباشد. در بخش صنعت عمدتاً محصولات صنایع شیمیائی و سلولوزی مانند شیشه شیر، دستمال کاغذی، پوشک، حصیر پلاستیکی، پلاستیک و.. صادر میشود.

جدول ۳-۱۴: تحولات ارزش صادرات غیر نفتی استان طی سالهای ۸۴-۱۳۷۹

(واحد: میلیون دلار)

شاخص	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴
کشاورزی	۲۰/۷	۳۷/۴	۳۴/۱	۴۵	۳۰/۲
صنعتی و معدنی	۴/۲	۴/۲	۱/۶	۶/۲	۸/۴
سنتی و دستی	۱/۴	۱/۷	۲/۴	۳/۶	-
سایر (پتروشیمی)	۶۴/۵	۱۸۲/۷	۱۳۳/۶	۲۵۵	۲۶۸
جمع	۹۵/۹	۲۲۶/۱	۱۷۱/۷	۳۰۹/۸	۳۰۶/۶

مقایسه ملی و جهانی ارزش تجارت خارجی

بر اساس سایت WTO ارزش صادرات کالائی غیر نفتی جهان با ۹/۳ درصد رشد سالیانه از ۵۷۸۳ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۰ به ۹۰۳۱ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۵ رسیده است. ارزش صادرات غیر نفتی ایران نیز با ۱۴/۱ درصد رشد سالیانه طی دوره مذکور از ۳/۱ میلیارد دلار به ۶ میلیارد دلار افزایش یافته است. سهم کشور از صادرات غیر نفتی جهان نیز از ۰/۰۵ درصد به ۰/۰۷ درصد افزایش یافته است. صادرات غیر نفتی استان بر اساس گزارش سازمان بازرگانی استان با رشد سالیانه ۳۳/۷ درصد از حدود ۹۶ میلیون دلار به ۳۰۷ میلیون دلار بالغ شده است و بدین ترتیب سهم استان از صادرات غیر نفتی کشور از ۲/۵ درصد در سال ۱۳۸۰ به ۲/۹ درصد در سال ۱۳۸۴ رسیده است. لازم به ذکر است صادرات غیر نفتی کشور بر اساس سایت گمرک ایران با رشد سالیانه ۲۲/۸ درصد از ۳/۷ میلیارد دلار در سال ۱۳۷۹ به ۱۰/۵ میلیارد دلار در سال ۱۳۸۴ افزایش یافته است.

۳-۵- گردشگری

شرایط آب و هوایی، طبیعی، جغرافیائی، تاریخی و فرهنگی باعث شده است تا کشور ایران در زمره اولین کشورها از نظر قابلیت‌های گردشگری در جهان باشد. اکثر نقاط کشور دارای جاذبه های خاص خود بوده که زمینه مساعدی را برای رونق اقتصادی هر منطقه بر مبنای صنعت گردشگری فراهم آورده است. در چشم انداز ۲۰ ساله صنعت گردشگری کشور، پیش بینی شده است که تعداد گردشگر ورودی به کشور به ۲۰ میلیون نفر